

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 8. septembra. (D. u.) Službeno javlja:

Rusko bojište.
U volinskom utrdjenom predjelu ostao je ruski položaj nepromijenjen. Nekoliko jedinica protunavala oslomilo u našoj valji. Dalje južno prišla je naša poljodba kod Podkamenja i Radoviševa neprijatelja, da se povuče u frontalnoj širini od 30 kilometara iza rijeke Iktve. Naše ga čete proganjaju. Na Sereču došlo je do teških borbi. Neprijatelj je provodio sa prednopolnim silama iz svojih utancenih kod Tarnopolja i Struzova na način mostobrana uređenih utvrda. Rusi, koji protudir kod Tarnopolja, bili su hačeni protunavalom njemačkih četa. U prostoru zahtudno jugozapadno Trembovia bitka je još napredno. Blizu Serečova naša izjavila se u bitku. Blizu Serečova naša izjavila se u bitku. Blizu Serečova naša izjavila se u bitku. Blizu Serečova naša izjavila se u bitku.

Talijansko bojište.

U prostoru sedla Kreutzberg nastupio je poslije preokretajućeg poraza Talijana mir. Njegov gubić bili su veći, nego se u početku držalo, jer su kod preokretanja bojnog polja naše čete pobrojile samo pred Pfanstübe, Cima Frugoni i Eisenreich-kamma preko 400 neprijateljskih lješina. Polozaj na je talijanskom bojištu sasvim nepromijenjen. U odsjeku Dobrodoba odbiše naše čete jutros rano neprijateljski nasrtaj protiv izloženog dijela kraske visoravnj. Talijanska pjesadija, koja se hijela ustalila istočno Vermeljana, bila je protjerana ručnim granatama.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 8. septembra. (D. u.) Iz velikog se glavnog slana službeno javlja:

Zapadno bojište:
Nekoliko neprijateljskih brodova prikazalo se jučer rano pred Middelkerke i poslije prijedpode na Westende, a poslije podne na Ostende. Pred vatrom naših obalnih baterija povukose se opet brodovi, a da nijesu nanijeli nikakve vojne štete. U Ostendi bila su ubijena dva belgijska stanovnika. Oružano francusko ljetalo bilo je sjeverno Lesmesnila (u Champagny) oho-reno licima njemačkih bojnih ljetala i sruseno goreće. Avialicari su mrtvi.

Rusko bojište.

Vojna skupina Hindenburgova.
Vojna skupina Hindenburgova nalazi se u daljnjem prodiranju u predjelu Daud-

sewasa. Čete generala Eichhorna zauzeše poslije bitke nekoliko jezernih tjesnaca kod Troki-nove, jugozapadno Vilne. Između Jezera i Volkoviska napreduje navalna. Polkovnik sam i visine istočno i sjeveroistočno od toga zauzeli su i zarobljeno 2800 momaka te zaplijenjeno 4 strojnih pušaka.

Vojna skupina bavarskog princa Leopolda.

Vojna skupina bavarskog princa Leopolda bacila je neprijatelja u predjelu Izelbena (južnoistočno Volkoviska). Dalje južno napreduje vojna skupina prema odsjeku Zelvjanku i Božanke. Sjeveroistočno Pruzanja prodiru austro-ugarske čete preko motarvog predjela prema sjeveru. Zarobljeno je oko 1000 momaka.

Vojna skupina Mackensenaova.

Borbe na Jasjoldi i istočno Drohičina traju dalje.

Jugoistočno bojište:

Ruska je navalna kod Tarnopolja odbijena. Dalje južno u predjelu zapadno Ostrva zaustavile su njemačke čete protunavalom provala neprijatelja.

Današnje rusko izvješće o porazu dvaju njemačkih divizija i zarobljenju 150 vojnika i zaplijenjenju 30 njemačkih topova i mnogih strojnih pušaka, izmišljeno je. Baš naprotiv je bacila spomenuta protunavalna njemačkih pukovnija daleko na trag prodirajućeg neprijatelja. Jedna pukovnija učinila je 250 zarobljenika.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 7. septembra. (D. u.) Glavni stan javlja:

U Odsjeku Anaforie raspršilo je naše topništvo jako neprijateljsko odijeljenje na obali te mu zadalo teške zubitke. U odsjeku Arbirnu nista bitnog. U odsjeku Seddihara puehu naša anatolske baterije sa uspjehom na neprijateljsko topništvo, na tren, na laborista i na pozicije neprijateljske pjesadije.

Utvrđenje Petrograda.

Stockholm, 8. septembra. Oko Petrograda gdje se jerci. Za zrnje se upotrebljavaju čak i zarobljenici i tumbaciri. Takozvano Marsovo polje, gdje su se prije držale vojničke smotne, utrdjeno je.

Na daljnjem istoku.

Berlin, 8. septembra. „Novo Vremje“ javlja: Prvi dio ličkih gradnja u Vladivostoku jest gotov. Iskrcavanje će biti sasmo laka moguće, ako se do luke izgradi dvostrana željeznica. Sredstva su u tu svrhu već bila dozvoljena, im još nije gradnja dovršena. Radnja je jako teška, nu nastojat će se da se je uopjsje.

Ruski car preuzima vrhovnu upravu vojske.

Petrograd, 8. septembra. (D. u.) Car je izdao dnevnu zapovjed u kojoj javlja, da je preuzeo vrhovno vodstvo cijele vojske, te dodaje, da će on i vojska vršiti svoje svete dužnosti za obranu domovine do konačne pobjede.

Nikolajević je također izdao zapovjed, kojom javlja isto, te se nada da će čete, sto ih vodi sada car izvršiti uz pomoć Božju novu, jeste nečuvne junake čine.

Poincaré i ruski car.

Paris, 8. septembra. (D. u.) Prekjučer je car ugovorio predsjedniku Poincaréu. Danas postavljan na čelo vojnih lrahrih vojska, leži mi osobito na sreću, da Vam izrazim iskrene želje, koje gojim za veličnu Francuske pobjede i za njenez slavne vojske“. Poincaré je odgovorio: „Znamed, da Vaše Velicanstvo, u času kada preuzima zapovjedništvo nad junackim vojskama, misli nastaviti energično rat do konačne pobjede saveznih naroda, kojima je bio rat nametnut. U ime Francuske šaljem Vašem Velicanstvu tople želje“.

U kolonijama.

Petrograd, 8. septembra. Kako se javlja iz Tokia odlazna je u birve njemačke kolonije na južozapadne otoke civilna uprava, koja ima zamijeniti opstojecu vojničku upravu.

Radnički nemiri u Rusiji.

Genf, 8. septembra. U Parizu izlazeći ruski socijalistički list „Nase Slovo“ javlja iz Petrograda, da u ruskim tvornicama munijece traju nemiri. Oni nisu samo gospodarskog već i političkog značaja, posto radnici ne će da znadu za rat. General Ruski, zapovjednik petrogradskog kotara nije dosada protiv ovih nemirima nista postigao. Nemiri vladaju u sljedećim tvornicama: Lesler, Langensingen, Semjanjovskij, Pavjanjen i djelomice u Putilovoj. Načelnici su u Petrogradu sirihi razne oglašje.

Njemački koloniste u Rusiji.

Berlin, 8. septembra. Pod zloibnim naslovom „Dranng nach Osten. Fritz marschier“ „Novoje Vremje“ od 28. augusta javlja, da je od 2.—4. augusta 2136 njemačkih kolonista iz Pololije i Volinije prevezeno u okružje Kijeva. Od 14. augusta dalje prevezeno je 7078 ljudi. „Koja će gubernija biti tako sretna, da ukonči ove putnike?“ svrsava list.

Zračna navalna na istočno-engleske grofije.

London, 7. septembra. (D. u.) Zadrnje su noći posjetila neprijateljska ljetala istočne grofije te prouzročila požare i nezgode nekotjih osoba.

Žrive parobroda „Hesperian“.

London, 8. septembra. (D. u.) Prama stiglih izvještajina od parobroda je „Hesperian“ izginalo 13 putnika i 7 ljudi od momeđeli.

Navala areoplana na Saarbrücken.

Saarbrücken, 8. septembra. Umrle su još dvije osobe, koje su bile ranjene prigotom juče ranjene navale areoplana, tako da je mrtvih 5 osoba.

Italija i Dardaneli.

Kopenhagen, 8. septembra. Talijanski kapetan generalnoga stožera de Senetis, koji je stigao u New-Jork da izvrši nekoje narudžbe talijanske vlade, izjavio je, da će Italija dati na raspolaganje za Dardanele 640.000 vojske, koji se već nalaze 600.000 u Turinu, a 150 u Tarantu. U talijanskim lukama leži 200 transportnih parobroda, koji će prevesti čete na određeno mjesto.

Zima u gornjoj Italiji.

Lugano, 8. septembra. Iz cijele sjeverne Italije javljaju, da se je temperatura jako promijenila. Ne samo na visokim gorama nego i na nižim Alpama sve je debelim snijegom pokriveno. Zimu se čuti i u lombardskoj ravnici.

Tursko bugarski odnosaji.

Kopenhagen, 8. septembra. „Tempus“ javlja njegov dopisnik iz Solje, da mu je ex ministar Genadjiev izjavio, e su tursko-bugarski odnosaji sada izvrsni.

Držanje Bugarske.

Sofija, 8. septembra. Bugarsko se novinstvo počelo baviti bugarskom navalom protiv Turske dočito protiv Srbije, prema tome, koji stranci novine pripadaju. I stranke entente i stranke centralnih vlasti razlagaju i zagovaraju koristi Bugarske prema njihovom stanovistu. Ni jedna ni druga stranka ne spominju ni Rumunje, ni Grčke, prav: čemu se zaključuje, da nijedna stranka ne želi rata protiv ovih dviju država. Glasilo ministarskog predsjednika piše, da je treba Bugare osloboditi srpskog jarma. Politicari drugih stranaka izjavljaju, da ne treba navaljivati na Srbiju, pošto i ententa i centralne vlasti obćavaju Bugarskoj obje Macedonije. Rusofili hoće da se navalj najprije na Tursku, da se tako dobije područje Enos-Midija. Sve stranke izjavljaju, da je glavno da Bugarska postigne svoj cilj, a onda da obustavi daljnje napredovanje svoje vojske i da se sklopi mir. U ovom metuju vlada je mirna i znade sto ima i sto mora učiniti.

Bugarska ne će uz ententu.

Turin, 8. septembra. „Stampa“ piše: U diplomatskim talijanskim krugovima drži se, da je Bugarska izgubljena za ententu. Samo čudo moze učiniti kakvu promjenu, nu izgleda nena nikakovih. Ententa se može ponositi, sto joj je uspjelo uvjertiti Grčku i Srbiju, da ostanu uz nju, posto su ove dvije priprave, da ustupu nesto svojeg područja Bugarskoj. Ako ne nastupe kakve nove zapreke, ententa će naskoro predložiti Bugarskoj odstup srpskogrečkog područja, te će ova biti prisiljena, da se odreće prijateljstva centralnih vlasti.

AUGUST ŠENOVA.

Kanarinčeva ljubovca.

(Dalje.)
„Molim Vas se milo, ne rusite te kuće, to bi bila moja smrt. Bit će Vam za dušu.“
„Pa zar se Vi ne bojite tu stanovati?“ zapitah u čudu.
„Zato da se bojim?“
„Ma od vatre?“
„Ah,“ nasmejahu se stara, „ja Vam svaku večer poklobučim-žeravice u pećnici, kad se skuham kavu. Naučila sam se od mladosti paziti na vatru, imam na krovu pred prozorom i ne treska u lonce, pak se molim svaku večer svetlonu Florijanu.“
„Al mogli bi Vas okrestati, ili biste koje ste slabji, na tih vratolomnih stepenicah u toj tmini mogli uvrijediti glavu.“
„Okraati! Ha! Ha! S mojim siromastvom ne bi se nitko pomogao. Ta ja nista i neman. Za stepenice i tminu nije me strah. Od ovo dugo vremena naučila sam se i u tmini na to, i moja noga zna, kamo treba stati. Samo ne mojete rusiti kuće, milostivo gospodine.“
Ne rusimo kuće. Njismo je dakako

post-dili na starične molbe, jer zakon ne meri za snage i navike, već njernice rekose, da to ruglo još koji desetak godina može stati, ako se ovdje i endje pokpra. S nlike strane srdio sam se, da će ta kuočiona slajati i nadalje u lijepom Zagrebu kao kržjava kupina u kitnom perivoju, ali sjetivši se starične molbe, njenih suza, opet mi je s druge strane drago bilo, da „Kalifornija“ nije već sada pala žrtvom estetske i graditeljske strogosti.

Stara gospodjica tvrdo je jverovala, da sam ja općuava kuću od propasti, te me pohodi, da mi suzini očima zahvalni na toj tobožnoj dobroti. Izvinjavaj se i ovako i onako, otklanjajući od sebe tu dvojbenu zaslugu i odbijajući sve u manjenje njernikovo, ali badava.

„Znam ja, što znam, milostivo gospodine,“ reče gospodjica smješujući se i krećući glavom, da je šareno cvijeće na starojenjom joj šesiru poskakivalo, „vi ste čedni, Vi mi ne čete priznati, da ste na moju molbu išli. Eh! Eh! Da nije mene, ne bi već danas stajala daska na daski. Dobro! Dobro! Ne ču nista više govoriti. Bog blagoslovio i Vas i Vastu djetelcu. Da, da! Vi ste taj njernik.“

Meni je sve to gotovo smiješno bilo, nu videći, da tu ne pomazu nikakovi argumenti, okanih sa uvjeravanja i poželjih stariče, neka zdrava pozivi još mnogo godina u svojoj sobici pod krovom.

To je bilo pa se i zaboravio. Uminula godina, dvije: pred moje oči dodje u javnom poslu sto i sto drugih lica, i slika stare gospodjice pod krovom mal se ne izbriša iz moje pameti, jer za svega toga vremena ne dodje mi nego dva, tri puta puta na oči, gdje ju vidjeh na ulici idući u crkvu. Da pravo reknem, bila je na ulici snijesnija, nego u svojoj sobici, gdje se prikazivala kao starovječna glava u malenu okviru. I ozbiljan čovjek, u koga ima i sreća i sazualosti, koji se ne veseli prirođenju nakaznosti, morao se je u prvi mah nehotice nasmejnuti, gledajući, kako ta figura iz prošloga vijeka, ružna i nespretna tapka velikim nožurinama potarava u uskoj izlaskoj suknji, dočim je čudno nacipkana mantila letjela za njom poput krejčuti, a crveno makovo cvijeće drhtalo na malenu crnu šesiricu, koji je jedvice pokrivalo tjeme njenez glave.

Jos smjesnjima mi se učini starice, kad bi me na ulici pozdravila. Široka joj se

lice rastlegu, usne produljise na prijazan tobož posmjeh, oči se stisnuse kan da će kihnuti. Uvneć glavu među ramena, kimnu, gotovo da čuine tijelom, i makovo cvijeće zatrepši jače. Pa pomislite, sve to uradi ženska velika, nespretna, stara, uvratite one nožurine, one ručetine i uza sve to taj sladogorki smijeh. S daleka bi mi takovom prilikom zadujnkulo ko fuckalica:

„Dobar dan, milostivo gospodine!“ a po tom stidno ponikula očima i pritegnula krila svoje starovječne mantile. Kako da se lu nehotice ne nasmejnes? Vise puta navrnula bi se njezina slika u moju pamet. Misljah, predomislih: Sta je ta čudna, smjesnija starica? Zasto joj je skuljica pod krovom te kuočetine toliko omiljena? Ne jedamut raardih se. Eto ti zagonečte pred nosom, a ne mozes je riješiti. Sto puta odnetih ispitati ju polbize, ali starica bijaše toli smjerna, čedna i uljudna, iz njezina govora razabrah dapače neku finotu, trag boljega uzgoja, da me je gotovo stit bilo, dosadivati joj kojekakvim ispitivanjem. Nu dodje čas i prikriva, gdje mi se smiri moja radozualost.

(Dalje slijedi.)

Ručno pismo ruskog cara na velikog kneza.

Petrograd 8. septembra (D. u.) Car je izdao na velikog kneza ručno pismo u kom veli: Razložio više vrsti bilo u rukom, što caru nije bilo moguće preuzeti vrhovnu upravu vojska odmah na početku rata. Istu je povjerio velikom knezu, koji je pokazao veliku hrabrost, koja je izazvala u sviju Rusa duboko povjerenje. Danas, kada je neprijatelj prodro u unutrnjost Rusije i on će dijeliti sa četama ratne tude i braniti Rusiju od neprijateljskih udara. Uvijek veće neprijateljske invazije na zapadnoj fronti zaljubljuje da se tu koncentriira sve djelovanje. Kod ovakvog položaja stvari priznaje car potrebu pomoći i savjeta velikog kneza na južnoj fronti te ga imenuje pokrajem u Kaukazu i zapovjednikom kaukaskih vojske. Končno car zaljubljuje velikom knezu u ime svoje i ime domovine za trude, što ih je u ratu imao podnijeti.

Nepoćni činovnici.

A t e n a, 8. sept. (D. u.) Ovdi je došlo do senzacionalnog otkrića. Brizvaj kralja Kostantina i depeše njemačkog poklisarstva već više mjeseci plijenila su dva brzojavna činovnika. Za ovo primali su od dviju francuskih činovnika 1500 franci. Njemačke brzojavke, kako se glasa, poslale su dalje u Rusiju. Oba francuska dopisnika su napušena.

Wilsonove skrbi radi Mehlika.

B e r l i n, 8. septembra. Manchester Guardian javlja iz Vasingtona: Wilson je imao pogovor sa raznim ličnostima radi položaja u Mehliku. Pukovnik House zahtovao je stranku Carranza, te savjetovao predsjedniku, neka ovomu pomogne, da uništi svoje protivnike. Prama njegovom je mijenjaju to najbolje sredstvo, da se južno republiku umiri. Wilson i druge ličnosti su mijenjala, da su Carranza isto tako kao i Villa i Zapata revolucionarnici, koji rade samo za svoju korist.

Rumunjska ne mobilizira.

Z ü r i c h, 8. septembra. (D. u.) Neue Züricher Zeitung javlja iz Haaga, da je rumunjsko poslanništvo u Londonu demantiralo vijest o mobilizaciji rumunjske vojske.

Rumunji u Švic.

B e Ź, 8. septembra. „Abend“ javlja cenzurirano iz Gonfa: U Švic nalazeći se Rumunji, koji su vojnici, dobili su naloga, da se moraju prikazati kod svojih četa.

Prevoz ugljena.

P a r i z, 7. septembra. „Echo de Paris“ javlja iz Soluna: Dogovori radi propusta prevoza njemačkog ugljena preko Rumunjske i Bugarske u Tursku, još nisu dovršeni. U zamjenu kupila bi Njemačka rumunjsko žito.

Smotra u Njemačkoj.

B e r l i n, 8. septembra. Wolffov biro javlja, da će se u Njemačkoj provesti smotra za one, koji su kod novčaćenja bili proglašeni nesposobnima. To će uslijediti radi toga, jer se opazilo, da se prijavilo u vojsku mnogo osoba, koje prije nisu bili vojnici, a ponaslo se ih sada sposobnima. Vrijeme odstranjene mnogopogreske, pa će biti međuju prije proglašeni nesposobnima mnogo njih, koji su sada sposobni. Ne bi ni pravo bilo, da se na frontu šalje starije ljude, kod imade mladih zdravih. O produljenju vojničke obvezatnosti preko 45. godine nema ni govora.

Pegoudova pogrešna taktika.

G e n f, 8. septembra. „Echo de Paris“ javlja o tome, kako su Njemački aviatari bacili Pegouda ovo: Pegoud je imao običaj da navuljuje na njemačke zrakoplovec ozdo, posto je bio uvjerenja, da Nijemci prama gradnji njihovih ereoplana ne mogu upotrebljavati svoje pušćane strojeve pacujući na dolje. Ako Pegoud i nije uspio da posve uništi koji njemački zrakoplov, uspjelo mu je uvijek to, da je svojim navuljivanjem ostetio posudu benzine i tako prisilio prijatelja, da se spusti. Proše nedjelje uvjerio se Pegoud, da je uspkro njegove taktike njemački ereoplan ostetio njegovu posudu benzine, te je bio prisiljen, da se spusti na zemlju i dostigne francuske linije; akoprem su Nijemci iz svojih jaraka pućali na njega, nisu ga ipak pogodili. Kad je prošli četvrtak navialo na njemačku golubicu, koja je križala nad Belfortom, udarila ga neprijateljska kugla baš u glavu te ga usmrtila.

Engleska politika.

Engleska je politika od 1900. do 1905. godine obrambene naravi. Godine 1904. sklope Englezi sa Francuskom ententu (sporazum), kojom urediše sva međusobna preporna pitanja. Sir Edward Grey pod uplivom i osobnim sudjelovanjem Eduarda VII. provadjase kasnije vojničku politiku jer stalni i brzi razvitak njemačke moći na moru zabrinjavao je sve jaće engleske državice, da im domovina ide u susret najboljeju budućnosti. Tako se zatraži i sklopi sporazum 1907. i Rusijom, čime, proti trojnom savezu, nastane trojni sporazum (Triple Entente), koji nije bio još pravi savez.

Ali za vrijeme marokanskog spora vezale su se Engleska i Francuska čvršće; ova je mogla koncentrirati svoju mornaricu u Sredozemnom moru, a Engleska obvezala se, da će joj braniti svim silama sjeverozapadnu obalu, budu li Nijemci navaliu i kanal La Manche.

Utjecaju doćnijih događaja podlegao je Sir Grey više, mnogo više nego se u svojoj flegmi nadao, te se izmjerio programu i svrši svoje entente, koja je imala djelovati jedino diplomatskim sredstvima. Ali ipak nije bio još Grey izgubio nade, da će se Englezi sporazumjeti sa Nijemcima, na isti način ko što s Francuzima, i u Rusima. To svjedoči englesko-turško-njemačko uataćenje od 1914. Za same srpske krize vjerovao je Sir Eduard Grey u mirno rješjenje.

Što je dakle preteĝo na dan odluke 29. i 30. julya 1914? Povrijeda belgijske neutralnosti bio je tek jedan od događaja, što su Sir Eduarda Greya sklonili na intervenciju. Ostalo skrivila je prevelika briga za vlastitu budućnost, te intrige u Parizu i u Petrogradu, kojima engleski državnik nije bio dosta jak da se upre. Da je engleska krskstiranih ruku čekala, da Njemačka Rusiju i Englesku podlegne, dosla bi bila, do koje godine u najveću opasnost za vlastitu sigurnost. Nije ona mogla prepustiti drugima Balkan, jer preko njega dospelo bi pitanje azijske Turske do toga, da bi Englezima prijela propast njihovih najvitalnijih interesa u Turskoj, u Egiptu, u Indijama i posvuda. Pitanje i ekspedicija proti Dardanelama i Carigradu je za Engleze važnije nego uspjeh na flandrijskim bojistima.

Englezi su za svaki slučaj pređobili za se i Talijance, da imaju na raspolaganje njihovu vojsku i mornaricu sada, a i kasnije bude li doslo do borbe radi premoći na sredozemnom moru med Engleskom i Francuskom.

Sa Amerikanskim Sjediojenim Drzavama Engleska vodi obzrnu i prijaznu politiku, da ne dodje do komplikacija radi slobodne države i medunarodnoga prava, koje će se svakako poslije rata promijeniti, jer ne odgovara oružju modernog pomorstva.

Sarajevo.

U Sarajevu nijesu „evakuirani“ muškarci kao u ostalim gradovima Austrije, nego samo žene. Ostali gradovi po Austriji su bez muškaraca, a Sarajevo nema žene. Grad je to po silu udovaca i mladića. Življenje maće u evakuiranom Sarajevu teče živalno. Korso je pun svjetla kao prije rata, bez da bi predominala uniforma. Ostala je i koja ženska glavna, radi svojeg zvanja ili radi toga, što to muževno zvanje zahtjeva.

Bosna, koja je iskusila gorćine rata teže no ikoga druga zemlja u Monarhiji, je ipak gospodarstveno manje pretrpjela. Volovlje meso prve vrsti doliva se u Sarajevu za 3 K kg. Skoro nijedna vrtnica nije u tom gradu propala, ako i je ovaj onaj posao kratko vrijeme ostao zatvoren. Tri puta toliko se je u Bosni potpisalo ratnog zajma, nego iznade iznose uoćeni i pristidje kod svih bosanskih novćenih zavoda. To nam dokazuje, koliko patrijotizma imaju Bosanci i kako dobro uspijeva sada gospodarstvo u ovoj zemlji, što je pred 40 godina kubarila pod turskim fiskalizmom. Sve su banke razdijelile normalne dividende: zemaljske je banka dapaće povisila svoje rezervne fondove.

Polja obradila su se do same srpske granice. Jedino je stočarstvo pretrpjelo; tako da nije rat u Bosni ostavio za sobom jako opazljivih tragova. Bosna a i Sarajevo ima lijepu budućnost, ako glavni grad tako bogate zemlje.

Podupirajte Družbu!

Barzini o našim utvrdjenjima na Soči.

Poznati talijanski vojnički izvjestitelj Luigi Barzini napisao je u „Daily Telegraph“ članak pun utisaka o našoj fronti na Soči, sa koje su se Talijani bezbroj puta već povratili krvavih glava. Tuži se ovako:

„Svoje pripreme i pozicije na talijanskoj fronti izrabili su Austrijanci, podučeni velikim iskustvima prijasnih mjeseca bezvolok rata. Sve su njihove pozicije snabjeđene najmodernijim i rafiniranim pomagalima vojevanja. To se imalo predvidjeti i Talijani su kruto pogriješili, što nijesu imali više utisrpaenja od samog početka rata.

Cijelo bojni polje je izrovano sančevima, podzemnim stupaćima, te isprepletano bodljikavim žicama, koje su tako vjesto razmjestene, da ih artillerija nije kadra uništiti. Bodljikave žice i austrijski branioci su mnogo puta upravu nevidljivi. Ali kada talijanske čete idu na juris, onda se najednput, pomoću mehaničkih sprava podignu pred njima kao iz zemlje u vis spuštene žice. Austrijski časnici, da naše topništvo ne vidi njihovih četa, proizvode tajnim načinom neke vrsti magle sume i širokim dimom, tako da Talijani ne mogu opaziti njihovih kretanja. Kao, da im za napadate od prirode zašćene pozicije nedostaju, podigli su bezbroj umjetnih zapreka od oćela, cementa i osobito bodljikave žice. Ovim sa mnoge pozicije obavijene kao ogromnom, strahovitom paćinom.

Zloglasni mužari od 30 i 1/2 vrebaju osobito na talijanske transporte, što prolaze putovima iza fronte. Njihov se prakas i sum i kad sve grmi od ostalih topova dobro čuje, a u većinama pripovijeda se ćudesa med bližnjim pukom.

Glavni cilj ovih nemani bio je s početka Kormin, pri prvot uzasnoj detonaciji sve su se grade potrošile i nasirio se glas, da je isto u zrak skladišne municije. Mnozina činovnika i vojnika trčalo je okolo pitajući, što se dogodilo. Oblačina dima dizala se sa tla, a tek 1/2 vremena kasnije imalo se što vidjeti: jamu 20 nogu široku, a 12 duboku. Za prvim licem slijedio naskoro drugi, pa treći...

Bojno polje obuhvatao je jako sućni poćev, koji se ne da omeđjiti; nad njim vladala demonski žurni život. Nevidljivi su na njem vojnici, i sama sela i gradovi skriveni su gustim dimom. Od brjega do brjega grmi odjekuje ko strjelja silni i ubojiti topovski grom.“

Tako oplakuju sada Talijani svoju ljudost, ali prekasno.

Štedimo na odijelu.

Usljed rata poskoćila je cijena bombaza, sukna i vun. govori se čak, da ne će biti robe za odijela. Treba dakle štediti ono, što imamo, nu upravo naši seljaci nemaju običaja, da bi baš izvanredno pazili na odijelo. Nase babe su zapustale svoje hećerama njihova odjia još lijepa a cijelna, a sada iza par godina od novom odijelu nema više niti znanja. Istina je, da je nekoe roba bila bolja, nu nase su majke postojale, ono što su imale i onda nije bilo običaja, da bi se za svaki hladan kupovala nova odjela. Sada je svaki blagdan izložba, preprička i skrb. Dragocijeno vrijeme se troši po ćutanima i putovanjem do krojaćice. Rubac, odjelo, bluz, sve to mora biti kao još nikada, krilo iskultjanu, usko ili široko, kako to nose gradske gospodje. Ne ide više ni u crkvu na Gosposju, ako se nema iskazati nećim novim. Rubac, što je bilo dva puta na glavi, odjelo, što je bilo dva puta obućeno, to već nije cijenojeno. Gospodje u gradu izmisljuju razlićene novosti, lipe i nepristojne. Za seljaka to nije. Nase majke zapustile su nam krasna i primjerena, svim zaljubljenima ljepote i rada umjerena odjela. Gdje su naše starinske nošnje? Vi, mlade djevojke, iskopalte ste inu grob. Zašto? Da se nećom modom „naruziti“, zapustile ste starinska odjela, a tim izgubile i na svojoj vlastitoj zanimivosti i privlačivosti. Što vam više ne treba, spremite i imajte na umu onu staru poslovicu: Dva puta nikom, jedanput striži, tri puta promisi i izmori sedam godina sve će oćep biti dobro. Gdje je potreba krpa, izmjeri krpu toćno. Lijepo zakrpano odijelo oznaćuje dobro gospodaricu, a razderana joj širi za glas na dugo i široko. Pazi na odjelo. Tko baca svoja odjela po stolicama i posteljama, bit će uvijek ružno obućen, pa makar

ako svaka tri mjeseca kupi odjelo izgleć kao da je u starom odijelu. Tu baš lijepo kaže naš narod u Istri: „Tko roba gleda — ona njega!“ i „Tko je svagdan u medliju je slup!“

Razne vijesti.

Važno za roditelje. Javili smo već, da se u Puli namjerava otvoriti hrvatska škola i zabavište. Upozorujemo naše ljude da prijave svoju djecu za hrvatsku školu i za hrvatsko zabavište, jer niti ne lijepo bilo, da se naša djeca upisuju u druge škole.

Pozivlju se ovime svi roditelji, da javu ćim prije dopisnicom imena svoje djeće, dan i godinu rođenja, izvršeni razredne škole i narodnost. Posto se namjerava otvoriti i zabavišta, neka prijave i imena takve djeće, koja bi poželjavo zabavište. I kod ove djeće treba javiti ime, dobu i narodnost. Dopisnice neka se šalje na naslov: Odbor za ratnu pripomoć, Pula.

Med našim bjeguncima u Moravskoj. Pred malo dana bio je u Moravskoj na pohodi bjezavice gosp. dr. Josip Lićan profesor bogoslovje u Gorici. Evo listoprića u „Slovenec“ o Istriani:

„Polodio sam po tom rodama hrvatske bjezavice u Weizelsdorfu, u Brunnesenu i u Friedlandu, Ti su većinom iz Istre, i Kanfanara i Sv. Vincenta. Sami se nazivlju Slovencima. U njihovom govoru imaće mnogo slovenštine, i takodjer talijanske primjese. Kazali su mi, da se imaju „puno puno konsiljati sa monom.“ K raznim osobama išao sam za monom, „predikat poli medija ili poli kapitana.“ Nada sve teško im je, što bivaju med ćisto njemačkim stanovništvom, s kojim se ne mogu sporazumjeti.“

Veliko posla puzročili su mi hrvatski bjegunici iz Istre, koji većim dijelom ne znadu ni pisati ni ćitati. Cijelju procesiju ljudi proćiao sam listovite i dopisnice, nu koje sam imao i odgovoriti. Na i nova stala njihovim vojnicima. Ljudi su ćiznati, smilili su mi se. Po ratu, uđamo se, dobiti će i ti dobri ljudi svoje pravice.“

Volera. Prama službenom izvještaju ustanovilo se dne 6. o. m. u Ljubljani 3. a u Postojni 12 slučajeva kolere. Oboljeli su vojnici, koji su se vratili sa bojista.

Kako je Cadorna kaznio talijanskog kralja. Ne možemo doduće jamćiti, da li je slićica istinita, nu zgodno je ismišljena. Ćujte dakle: Kada se je talijanski kralj nalazio u drustvu više ćasnika na fronti, dosao je jedan adjutant i donio zapovjed generala Cadorna, koji je pozivao sve nezaposlene, neka se odmah oćaleće. Kralj je zapustio svoje mjesto, nu mjesto da bi se povukao za liniju, skoćio je u uski streljački jarak. Kada ga je malo za tim (Cadorna našao stojećim medju alpicinama, rekao je: „Dozvolite, mi, Velicanstvo, da Vas upozorim na moju odredbu, da se maknete, a ne da skoćite u streljački jarak...“ „Ne ljutite se, generale,“ odgovorio je kralj smijui se — „nista mi se nije dogodilo.“ Na to je odgovorio Cadorna: „Ako Velicanstvo misli stvar tako na lahko uzeti, onda budite tako ljubeznlivi, te oslanite pet dana iza fronte.“ Kralj je pokimao glavom i slijedećih dana nije ga bilo vidjeti.

Nabirajte siške („galk“). Veliko pomnanjanje snorovna za strojenje koža sila, da se za to upotrebljuju sva uporabljiva sredstva. Jedno od najboljih su svakako siške („galk“). Lako ih nabiraju sićevci, i dobiju lijepu svoticu malenim trćem. Tvornice koća kupuju ih, a naslov jedne ili druge lako se dobije. Kupuje ih i „Haute- und Lederzattener, Aktiengesellschaft Wien L, Aspernplatz Nr. 4.“

Još vijesti denuncijacije. Zadarski „N. L.“ piše: Premda je već više njih zatećia stroga, ali pravredna kazna za klevetanje: ipak se nekodji još ne će da okane tog podlog posla. Prošli su dana zbog nećije denuncijacije, po naredbi c. k. vojne komande bile obavljene premetaćene kod dvojice sudaca (u Trogru i Splitu) kod trojice trgovaca (u Splitu, na Jelsi i kod Kastelima). Pretraćivanje je svuda ostalo bez uspjeha. Ćini se, da se već isto u trag zlotom denuncijantu, koji će već odgovoriti za klevete.

„N. J.“ javlja, da je u Gracu, na putovanju napsen trgovac G. R. pod sumnjom, da je auktor govorio denuncijacije, a ušapsne da je slijedio poslije premetaćine u njegovom stanu u Kastelima.